

Boekbespreking

Voorbij majority-minority? De uitdaging van superdiversiteit in de Verenigde Staten en bij ons

Dirk Geldof Universiteit Antwerpen/Odisee
dirk.geldof@uantwerpen.be

Richard Alba (2020) *The great demographic illusion. Majority, minority, and the expanding American mainstream*. Princeton: Princeton University Press, 312 pagina's, € 26,55, ISBN 9780691201634.

De Verenigde Staten worden tegen 2040 een 'majority-minority-society', een samenleving waarin de huidige etnisch-culturele of raciale minderheden de meerderheid van de Amerikaanse bevolking uitmaken. Tegen dergelijke voorspellingen, die voortbouwen op de volkstellingen van het Amerikaanse censusbureau, verzet de Amerikaanse socioloog Richard Alba zich scherp in zijn boek *The great demographic illusion. Majority, minority, and the expanding American mainstream*. Het majority-minority-narratief in de Verenigde Staten is volgens Alba gebaseerd op een verkeerde manier om de groeiende diversiteit en complexiteit van de Amerikaanse samenleving te meten. Omdat we ook in Nederland en België ondertussen spreken over majority-minority-steden als deel van de transitie naar een superdiverse samenleving, is Alba's boek een *must-read* voor wie werkt rond de nexus migratie, stad, gezin en demografie.

Richard Alba raakte international bekend met zijn boeken *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration* (Alba en Nee 2003) en *Blurring the color line. The new chance for a more integrated America* (Alba 2009). Daarin onderzocht hij hoe de 'mainstream' – een centraal concept in zijn werk – geleidelijk verbreedt en verandert door migratie. Die mainstream definieert hij institutioneel

---

én sociaal-cultureel:

The mainstream encompasses a core set of societal institutions, such as the educational system, the economy, the polity and the media, whose leading positions are occupied by members of the native majority or by others who have met their standards of acceptance. [...] Another aspect of the mainstream consists of the social and cultural settings – not just formal institutions – where the members of the native majority, even when they are working class, feel ‘at home’. (pp. 147-148)

Met het concept van een verbreding en verkleuring van die mainstream vernieuwt hij de klassieke assimilatietheorieën. Centraal in zijn werk staat het idee dat opwaartse mobiliteit van Amerikanen met een migratie-achtergrond eenvoudiger wordt door de geleidelijke pensionering van de babyboomgeneratie. Dat kan leiden tot een ‘non-zero-sum mobility’: de sociale stijging van de minderheden hoeft niet rechtstreeks ten koste te gaan van de positie van de grotendeels witte elite. De sociale ongelijkheid naar etnische en raciale achtergronden zou zo geleidelijk kunnen afnemen.

Verliest de witte meerderheid haar meerderheid?

In zijn nieuwe boek brengt Alba twee decennia van onderzoek rond dit thema samen. Hij vertrekt van de vraag welke impact demografische narratieven op een samenleving kunnen hebben. Aanleiding is het ‘majority-minority-discours’ dat aan populariteit wint in de Verenigde Staten. De voorspelling dat de witte Amerikanen vandaag in vele grote steden – en binnen twee decennia in het grootste deel van de Verenigde Staten – hun meerderheid in de bevolking kwijtraken, jaagt velen angst aan, stelt Alba met het Trump-tijdperk als achtergrond.

In de Verenigde Staten worden sinds 2011 meer baby’s geboren in zogenaamde minderheidsgroepen dan bij witte Amerikanen. Zij vormen nu de eerste majority-minority-geboortecohorte, stelt de Amerikaanse demograaf William Frey (2015). De evolutie naar steden en staten zonder (witte) meerderheid (‘no majority communities’) zet zich snel verder, waarbij rond het midden van de 21ste eeuw de meerderheid van de Amerikanen uit een brede waaier aan minderheden zal bestaan. In hun studie over New York *Inheriting the city. The children of immigrants come of age* stelden Philip Kasinitz, John Mollenkopf, Mary Waters en Jennifer Holdway (2009) eerder al dat de kinderen van de migranten van de voorbije decennia, de tweede en stilaan derde generatie, de steden ‘erven’.

Dergelijke voorspellingen, en zeker de prognose vanuit de volkstelling dat de witte bevolking in heel de Verenigde Staten tegen 2040 een minderheid wordt in een ‘majority-minority-society’, zijn volgens Alba even schadelijk als onjuist. Ze

---

zouden onjuist zijn omdat ze volgens Alba uitgaan van een verkeerde manier van meten, waarbij ze onvoldoende de dynamiek van de toename van gemengde huwelijken en groeiende complexiteit van identiteiten inschatten. Ze zijn politiek en maatschappelijk schadelijk, omdat ze voeding geven aan ‘white racial resentment’ of zelfs ‘white extinction anxiety’. De verkiezingsoverwinning van Trump in 2016 verklaart Alba door een gevoel van ‘witte kwetsbaarheid’ in een context van economische globalisering en groeiende demografische diversiteit.

Wanneer dergelijke voorspellingen over de transitie naar een ‘majority-minority nation’ worden opgepikt in de media, verscherpt dit een beeld van raciale wij-zij-tenstellingen en polarisatie. Alba noemt het majority-minority-narratief daarom ‘een grote demografische illusie’. Omdat de concepten ook bij ons opgang maken (Crul, Schneider en Lelie 2013; Crul 2016; Geldof 2019b), is zijn kritische reflectie ook voor België en Nederland relevant.

De onderschatte impact van gemengde huwelijken

Om zijn stelling te onderbouwen, duikt Alba in de aanpak van het Amerikaanse censusbureau. Hij analyseert hoe de meting van ras en etniciteit evolueren in de volkstellingen in de Verenigde Staten. Het basisprobleem volgens Alba is dat de volkstelling en de bevolkingsprognoses onvoldoende weg weten met het stijgend aantal gemengde huwelijken, en vooral die waarbij minderheden met leden van de witte meerderheid in de Verenigde Staten trouwen. Kinderen uit deze gemengde huwelijken worden automatisch als ‘niet-wit’ gecatalogeerd, omdat één van de ouders niet blank is. Toch maken veel van deze gezinnen deel uit van wat Alba de ‘mainstream’ in de samenleving noemt. Ze zien zichzelf in vele gevallen ook als ‘wit’ of ‘blank’. De officiële meetmethode overschat volgens Alba dan ook systematisch de groei van de niet-witte bevolking.

Om zijn methodologische kritiek op de volkstelling en haar demografische classificatie te onderbouwen, analyseert Alba (in hoofdstuk 5) het onderzoek naar gemengde huwelijken. Dat leert hoe veranderlijk etnoraciale identiteiten kunnen zijn. De etnoraciale identiteiten van mensen in gemengd huwelijken zijn meer fluïde dan de identiteiten van mensen met een partner van eenzelfde herkomst. Die fluiditeit wordt in de volkstelling evenwel niet (h)erkend, en dit maakt demografische voorspellingen over een majority-minority-toekomst problematisch. Gemengde huwelijken, en dan vooral huwelijken met mensen met een witte achtergrond, bieden volgens Alba ook perspectief op meer opwaartse sociale mobiliteit van minderheden.

Critical race theory versus (neo)assimilatie

Alba positioneert zich (in hoofdstuk 6) tegenover de twee dominante theorieën in de Verenigde Staten over ‘etno-racial mixing’. Aan de ene kant is er de (*critical race theory*), met een sterke focus op machtsverschillen en ongelijkheid, en scherpe kritieken op ‘white supremacy’. Vanuit deze school, die ook in Europa aan belang wint, worden alle niet-witte minderheden afgezet tegenover de (afbrokkelende) witte meerderheid of dominantie. Het concept ‘people of color’ functioneert dan als een éénmaker. Paradoxaal genoeg dreigt de resulterende polarisatie tussen ‘witte mensen’ en ‘mensen van kleur’ daarbij essentialistisch te worden, met onvoldoende oog voor fluïditeit of veranderlijkheid van etnoraciale identiteiten.

Aan de andere kant schetst Alba de assimilatietheorieën, die vaak een mengvorm zijn tussen wat we in Europa verstaan onder assimilatie als eenzijdig proces en integratie als een wederzijds proces. Aansluitend op zijn boek *Blurring the color line* ziet Alba (2009) in de realiteit vooral vormen van neo-assimilatie, waarbij niet alleen nieuwkomers zich aanpassen aan de mainstream, maar waarbij ook de mainstream verandert door de komst van de nieuwkomers. Deze neo-assimilatie impliceert voor Alba ook vormen van decategorisatie, waarbij mensen minder dan voorheen op hun etnoraciale identiteit beoordeeld of gecategoriseerd worden. Opnieuw gaat dit volgens Alba samen met opwaartse sociale mobiliteit en met gemengde huwelijken.

Alba onderzoekt het groeiende aantal gemengde huwelijken vanuit beide theoretische perspectieven. De critical race theory heeft volgens hem onvoldoende oog voor de (langzame) verandering van de mainstream, waar samengestelde identiteiten (‘hyphenated identities’) of meervoudige identiteiten normaal worden, niet in het minst in de culturele mainstream.

Verbreedt de mainstream?

Alba probeert (in hoofdstuk 7) de mechanismen van die neo-assimilatie beter te begrijpen, tegen de achtergrond van de toenemende sociaal-economische ongelijkheid in de 21ste eeuw. De kritieken op witte privileges bepleiten een herverdeling van macht vanuit een *zero-sum*-logica: gelijke kansen voor etnoraciale minderheden veronderstellen afbouw van witte privileges en machtsposities. Alba ziet meer kansen voor een *non-zero-sum*-assimilatie in de zogenaamde derde demografische transitie vandaag. Daarmee wijst hij op het samengaan van de massale pensionering van de – zeker in hogere functies overwegend witte – babyboomgeneratie uit de twintigste eeuw, en de intrede van de jongere cohorten op de arbeidsmarkt die in belangrijke mate tot etnisch-culturele minderheden behoren. Ze stromen ook steeds vaker door vanuit hoger onderwijs, en zijn klaar om de functies in de betere

---

segmenten van de arbeidsmarkt in te nemen.

Daarbij bestaan er echter grote verschillen tussen etnische groepen. De opwaartse sociale mobiliteit verloopt veel sneller bij jongeren met Aziatische of *hispanic roots*, die gemakkelijker aansluiting vinden bij de mainstream. Dit proces verloopt veel moeizamer voor jongeren uit Afro-Amerikaanse gemeenschappen. Toch zorgt de demografische evolutie van een gelijktijdige witte uitstroom in combinatie met de instroom van jongeren van kleur voor een sterke uitbreiding van de mainstream in de Verenigde Staten, waarbij ‘the mainstream is becoming more visibly nonwhite’ (p. 203).

Sociaal beleid richten op non-zero-sum-assimilatie

Alba onderzoekt (in hoofdstuk 8) hoe sociaal beleid kan bijdragen aan deze uitbreiding en diversifiëring van de mainstream. De kansen op opwaartse mobiliteit en op toetrede tot de uitbreidende middenklasse of mainstream blijven immers zeer ongelijk verdeeld, net zoals de armoederisico's sterk verschillen. Ook persoonlijk én geïnstitutionaliseerd racisme blijven ernstige beperkingen voor opwaartse mobiliteit. Hier bepleit Alba eerder ‘klassieke’ recepten: investeren in een democratisering van het (hoger) onderwijs als ‘roltrap’ voor sociale mobiliteit, gefinancierd door hogere belastingen op rijkdom in al zijn vormen.

Tegelijk geeft Alba toe dat hij in *Blurring the color line* te optimistisch was over de kansen van Afro-Amerikanen, omdat hij de impact van racisme onderschatte. Vanuit zijn neo-assimilationistische benadering pikt hij nu een aantal inzichten op uit de *critical race theory*, met zijn pleidooi om sterker in te zetten op de strijd tegen racisme, en sterker te investeren in de strijd tegen armoede bij Afro-Amerikanen. Hierbij moet ook de residentiële segregatie en het allesbehalve kleurenblinde Amerikaanse politie- en justitiebeleid worden aangepakt. Ook regularisatie van de grote groepen mensen zonder papieren moet hiervan een onderdeel zijn.

Van anders meten naar een ander narratief

In zijn besluit brengt Alba alle lijnen samen rond zijn centrale these dat het narratief dat witte mensen een minderheid gaan worden in de Verenigde Staten, misleidend zou zijn, omdat het alle niet-witte Amerikanen te veel als één blok voorstelt. In onze termen: omdat het majority-minority-narratief onvoldoende erkenning geeft aan de reële superdiversiteit en de groeiende verschillen binnen de groep van mensen van kleur. Het Amerikaanse majority-minority-discours dat voortbouwt op de volkstelling negeert het groeiend aantal gemengde huwelijken en erkent de fluïditeit van identiteiten niet. Het dreigt zo ‘white extinction anxiety’ op te roepen.

Alba bepleit een dringende aanpassing van de demografische dataverzameling in de Verenigde Staten tegen de volgende volkstelling in 2030. Deze bijsturing vereist zowel een wetenschappelijk als een politiek debat, gezien het censusbureau een overheidsinstelling is. Anders meten moet volgens Alba leiden tot een ander narratief over de demografische toekomst van Amerika, dat erkenning geeft aan de groeiende diversiteit in de diversiteit en aan de veranderbaarheid van identiteiten, een narratief dat minder in polariserende wij-zij-termen denkt. De verbreding van de mainstream moet leiden tot een nieuw 'wij', als een realistische antidode tegen het heersende en toxische witte nationalisme van vandaag.

Parallellen met het Europese debat

The great demographic illusion. Majority, minority, and the expanding American mainstream is ook voor Europese migratie-, diversiteits-, stads- en gezinsonderzoekers vanuit sociologie, demografie of andere menswetenschappen lezenswaardig. Ook in Europa worden steeds meer steden majority-minority-steden. In België zijn Brussel, Antwerpen, Genk en Vilvoorde het al, in Nederland Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Malmö, Frankfurt en Birmingham passen eveneens in dit rijtje (Crul, Schneider en Lelie 2013; Geldof 2019a, 2019b; Crul, Scholten en Van Laar 2019). Dat maakt de vragen hoe we dit meten en welk sociologisch/demografisch narratief deze transitie het beste vat, ook bij ons relevant. Maurice Crul en collega's (Crul, Schneider en Lelie 2013, Crul 2016) benadrukken dat dit tot een andere visie op integratie moet leiden. Assimilatie of integratie worden moeilijker wanneer er geen duidelijke meerderheidsgroep meer is. Volgens Crul (2018) zijn stadsbewoners met een migratieachtergrond steeds vaker de gevestigden in de stad, en autochtone jongeren die naar de stad migreren vanuit de Randstad de echte 'nieuwkomers'.

De notie van majority-minority-steden fungeert als een *sensitising concept*, dat ons bewust maakt van de snelle demografische veranderingen in contexten van superdiversiteit. Maar de metafoor kan verhullend werken, wanneer onvoldoende nadruk wordt gelegd op de diversiteit binnen en tussen alle mensen en groepen met een migratie-achtergrond in de steden. Bovendien dreigt het concept majority-minority-steden te verhullen dat de machtsverhoudingen veel trager veranderen dan de demografische verhoudingen. Daarbij speelt leeftijd een rol – een belangrijk deel van de bevolking dat tot de minderheden behoort is op dit moment immers nog minderjarig – maar evenzeer het behoud van de machtsposities vanuit de witte mainstream (Geldof 2019a, 2019b, 2020).

Samen met Jan Willem Duyvendak argumenteerde Richard Alba eerder al dat we – ook in het Europese onderzoek – meer aandacht moeten geven aan de verbreding van de mainstream (Alba en Duyvendak 2019). Migratie-onderzoek – en dan vooral onderzoek rond integratie – zou dan minder naar migranten en nieuwko-

---

mers moeten kijken, en meer naar het effect op die mainstream.

Superdiversiteit erkennen impliceert ook een methodologisch debat over hoe we meten, stelde Steven Vertovec (2007, 2019). De kritiek van Alba dat de Amerikaanse volkstelling te statisch naar etnische achtergrond kijkt, gaat deels ook op voor landen als Nederland en België, waar we in onderzoek en in beleidsstatistieken etnische origine reconstrueren door de geboortenationaliteit en die van beide ouders mee te verrekenen. De onderzoeksmatige noodzaak heeft daarbij ook maatschappelijke effecten. De groeiende complexiteit, met toenemende diversiteit in de diversiteit, dwingt ons tot voortdurende reflectie over hoe we meten, en hoe we verschillende groepen inwoners benoemen.

De transitie naar een superdiverse samenleving gaat over veranderende bevolkingspatronen en verschuivende demografische verhoudingen. Steden worden ook bij ons majority-minority-steden. Hoe we die transitie bestuderen, meten én beschrijven, is nooit neutraal. Ook in Europa groeit een extreemrechts tegendiscours dat de demografische veranderingen als ‘omvolking’ omschrijft (Camus 2011). In die politieke context geeft Alba’s onderzoek stof tot nadenken en input voor een genuanceerd debat in gepolariseerde tijden. De impact is zowel academisch als maatschappelijk relevant.

Literatuur

- Alba, R. (2009) *Blurring the color line. The new chance for a more integrated America*. Cambridge: Harvard University Press.
- Alba, R. en J.W. Duyvendak (2019) What about the mainstream? Assimilation in super-diverse times. *Ethnic and Racial Studies*, 42(1): 105-124, DOI: 10.1080/01419870.2017.1406127.
- Alba, R. en V. Nee (2003) *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration*. Cambridge: Harvard University Press.
- Camus, R. (2011) *Le grand remplacement*. Paris: Reinharc David.
- Crul, M. (2016) Super-diversity vs. assimilation: how complex diversity in majority–minority cities challenges the assumptions of assimilation. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(1): 54-68, DOI: 10.1080/1369183X.2015.1061425.
- Crul, M. (2018) In de grote en diverse stad is Marloes de nieuwkomer. Kritiek op WRR-rapport. NRC, 1 juni, <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/06/01/in-de-stad-is-marloes-de-nieuwkomer-a1605151>.
- Crul, M., J. Schneider en F. Lelie (2013) *Superdiversiteit. Een nieuwe visie op integratie*. Amsterdam: VU University Press.
- Crul, M., P. Scholten en P. van de Laar (2019) Conclusions: Coming to Terms with Superdiversity? In P. Scholten, M. Crul en P. van de Laar (red) *Coming to Terms with Superdiversity. The Case of Rotterdam*. New York: Springer, pp. 225-235.

-
- Frey, W. (2015) Diversity explosion. *How new racial demographics are remaking America*. Washington: Brookings Institute Press.
- Geldof, D. (2018) Superdiversity as a lens to understand complexities. In A. Creese en A. Blackledge (red.) *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity. An Interdisciplinary Perspective*. London: Routledge, pp. 43-56.
- Geldof, D. (2019a) *Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert*, tweede editie. Leuven: Acco.
- Geldof, D. (2019b) De transitie naar superdiversiteit en majority-minority-cities. Over de nood aan interculturalisering van politie en justitie. *Panopticon*, 40(5): 368-387.
- Kasinitz, P., J. Mollenkopf, M. Waters en J. Holdway (2009) *Inheriting the city. The children of immigrants come of age*. New York: Russell Sage Foundation.
- Vertovec, S. (2007) Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6): 1024-1054.
- Vertovec, S. (2019) Talking around super-diversity. *Ethnic and Racial Studies*, 42(1): 125-139, DOI: 10.1080/01419870.2017.1406128.
-

Over de auteur

Dirk Geldof is deeltijds hoogleraar aan de Faculteit Ontwerpwetenschappen van de Universiteit Antwerpen en senior onderzoeker aan het Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). Hij is tevens lector aan de opleiding Gezinswetenschappen (Odisee) en Sociaal Werk (Karel de Grote Hogeschool). Hij publiceerde eerder *Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert* en *Onzekerheid. Over leven in de risicomaatschappij* (2013, herziene druk 2019). Zijn onderzoek focust op superdiversiteit, migratie en vluchtelingen.